

Միջին դարու ժամանակագիրները մանրամասն կը լիշատակեն Սաչակիրներու վերաշինութիւնները և եկեղեցիները (Mis. հատ. Գ. էջ 534-536):

Թաբոր լեռան եկեղեցիներու, վանքերու և հայկական հաստատութեանց ընդարձակ պատմութիւնը տեսնել Հ. Վ. Ե. (էջ 386-395):

3. Նայինի աւանդութիւնը. — Ուղեգրի մը համաձայն՝ Նային քաղաքը կը գտնուի Հերմոն լեռան ստորոտը, ու կը գրէ. «Նազարէթէն երկու մղոն հեռու, Թաբոր լեռան հարաւէն մէկ մղոն աւելի, կը բարձրանայ փոքր Հերմոնը, որուն հիւսիսային կողմը կը գտնուի Նային քաղաքը» (Mis. հատ. Գ. էջ 484):

Նայինի աւետարանական դրուագը կը պատմուի Ղուկասի Աւետարանին մէջ (Է. 11-17): Նայինի ըստորոտը կար աղբիւր մը՝ որ օրհնուած էր Յիսուսէն, բժշկական զօրութիւն ունենալու. նոյն աղբիւրին պատճառաւ կային նաև պարտէզներ՝ որոնց ձիթենիները և թզենիները տպաւորիչ եղանակով մը կ'անջատուէին ստորոտի ցորենի դաշտերէն: Քաղաքին հին տեղը պատով մը շրջապատուած է. արեւմտեան կողմը դուռ մը ունէր դէպի աղբիւրը, դէպի մեծ դաշտը և Նազարէթի հողերը. ուրիշ դուռ մ'ալ կար դէպի արեւելք կամ հիւսիս-արեւելք, ուրիշ դուռս կ'ելլէին Անտոր երթալու, դէպի արեւելք և դէպի հիւսիս, Նայինի զիմացը՝ Տապիրաթ: Խիստ ուղիղ ճանապարհ մը դաշտերէն կ'անցնի և կը բարձրանայ արեւելեան արեւմուտք ջուրերու բաժնուած տեղը՝ որուն վրայ կ'երկարի Նայինը: Զառիվայրին վրայ գտնուած խոշոր ժայռերը իբր գերեզման օգտագործուած են: Դէպի այդ ժայռերէն մին կը տանէին այրիին որդին, ոչ